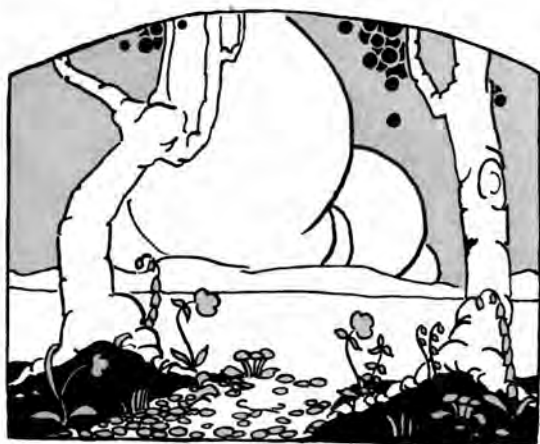

SAMBAND

SAMBAND

.. is a quarterly magazine devoted to old country folklore, tradition, and history. Also historical and biographical sketches from Valdres settlements in America ..

Subscription price
\$1.00 a year.

Published by Valdres Samband
at 425-429 South Fourth Street,
Minneapolis, Minnesota

S A M B A N D

Nr. 2

JUNI 1932

8. Aarg.

Bygdelagenes Fællesraad i generalforsamling
den 3 dje Mai 1932, fattet følgende resolution:

Hilsen til Valdres Samband!

MED en varm følelse av taknemmelighet og glæde hilser bygdelagsbevægelsen idag gjennom sit Fællesraad det lag der for tredive aar siden først samlet sig om de tanker, ønsker og maal som karakteriserer denne bevægelse, og den ønsker Valdres Samband tillykke med dets lange og ærerike virksomhet og med den ledende stilling som det ved sin foretag-somhet og sin kjærlighet til vort folk har erhvervet sig, og som dets begavede mænd i alle disse aar har magtet at hævde.

Paa Fællesraadets vegne,

LARS M. GIMMESTAD, *formand*,
EILEV O. BAKKE, *sekretær*.

Indberetning til Bygdelagenes Fællesraad

VED DETTES AARSMØTE I MINNEAPOLIS DEN 3DJE MAI 1932

Kjære medarbeidere!

Dr. L. M. Gimmestad

DET hører til livets største og høieste glæder at se det man selv har plantet og opelsket gjennemgaa sine utviklingsstad'er, spire, blomste og bære frugt. Denne glæde kan vi idag nyte i fuldt maal; ti bygdelagsbevægelsen, som vi alle har omsluttet med inderlig kjærlighet, og til hvilken vi knytter de største forhaabninger, har skutt en næsten enestaaende frodig vekst i de forløpne tredive aar. Vi kan nu med fuld sandhet si at vi sitter i ly at det træ vi har plantet, og at dette har bredt sine frugtbare grener saa vidt ut, at hele vort folk kan samles under dets susende krone.

Det er i sommer tredive aar siden Valdres Samband, det ældste av vore bygdelag, fremtraadte i fuldt organisert skikkelse. Og det sømmer sig derfor at vi nu ikke blot lykønsker dette livskraftige lag med dets lange bestaaen og ærerike historie, men særlig ham som med rette kaldes bygdelagsbevægelsens far, professor A. A. Veblen, Los Angeles, California, med hans banebrytende arbeide. Han stod, som mange av eder vet, som sit lags formand og som hele bygdelagsbevægelsens hovedleder like til 1920. Hvad vi skylder hans vise ledelse, hans velgjørende blanding av alvor og gammen og hans selvopofrende kjærlighet til vort folk, er endnu neppe fuldt ut gaat op for de flestes bevissthet.

Mange tænker sig nemlig at bygdelagsbevægelsen kom likesom av sig selv, at den ingen motstand møtte og ingen opofrelse krævet. Av professor Veblens brev og skrifter har jeg imidlertid faat det bestemte indtryk, at dragen ikke var langt borte ved bygdelagsbevægelsens fødsel. Flere av vort folks ledere i andre organisationer frygtet den gang for en svækkelse av deres hegemoni og indflydelse. De saa i bevægelsen en sandsynlighet for at laddistriktenes vilde faa en efter deres mening altfor stor indflydelse paa utviklingen av vort aandsliv. De kritiserte den derfor med bitterhet, der bar det iltre personlige præg, som var saa fremtrædende særlig blandt de av familieinteresser beherskede koryfæer i vore stridigheter i det 19de aarhundrede.

Trods denne motstand kom dog bevægelsen i gang, og Valdres Samband holdt sig tappert oppe i hele fem aar uten anden opmuntring end

bevisstheten om den gode sak og i ny og næ en anerkjendende bemerkning i pressen. Den norske bondes forsigtighet og sendrægtighet fornegtet sig naturligvis heller ikke ved denne anledning, selv om bevægelsen efter sit hele anlæg var i høieste grad folkelig og forutsatte nationalfølelse og ættekjendelse hos dens ledere. Dett syntes man til en begyndelse ikke at kunne indse. Man sat likesom og ventet paa at ledelsen skulde komme fra et andet hold end fra samfundets brede lag. De gamle embedsslegter, som har skarpe øine for saadanne ting, forstod med en gang at her var arbeide at gjøre uten betaling og ingen permanente høie stillinger at beklæde, og da de fleste av dem egentlig ingen norsk ættefølelse har, holdt de sig klokkelig paa avstand fra den hele bevægelse.

Efter denne kolde vaar kom der dog en herlig veksttid for bygdelagsbevægelsen. Eksemplets og argumentenes magt drev endelig folk til handling. I 1907 blev Telelaget og Hallinglaget stiftet, i 1908 Numedalslaget, Gudbrandsdalslaget, Trønderlaget, Nordlandslaget og Sognalaget; i 1909, Selbulaget, Vosselaget, Sætedalslaget og Nordfjordlaget. I november samme aar samledes for første gang repræsentanter for de forskjellige bygdelag i Minneapolis. Denne sammenkomst kan paa en maate betragtes som en forløper for Bygdelagenes Fællesraad. I 1910 stiftedes Landingslaget, Totningslaget, Østerdalslaget, Søndmørslaget — man besluttet at organisere Mjøsenlaget, Hadelandslaget, Solunglaget, Stavanger og Søndre Bergenshus Amters Lag. Ogsaa dette aar holdtes et møte av ledende bygdelagsmænd. Disse besluttet at feire en stor 17de mai fest i 1914. I 1911 kom Iowa Telelag, Wisconsin Telelag, Tinsjølaget, Sigdalslaget. Disse er vel nærmest at betrakte som lokallag. Sundalslaget, Hardangerlaget, Stavangerlaget, Søndhordlandslaget (Stavanger og Søndre Bergenshus Amters Lag deltes), et lokalt Stavangerlag stiftedes ogsaa i Tvillingbyene. Komiteen for den omtalte 17de mai fest valgtes av repræsentanter fra forskjellige lag. I 1912: Vinger, Odalen og Eidskog Samlag, Bandak Telelag og Sønffjordlaget. Møte av 17de mai komiteen. I 1913: Romsdalslaget, Kristianialaget, Nordhordlandslaget og Hurdalslaget. I 1915, Smaalenslaget. I 1916 organisertes, saavidt vites, det sidste lag før vor indtrædelse i verdenskrigen, nemlig Ringerikslaget. Senere er mange lag kommet til. I dette aar blev ogsaa som almindelig bekjendt Bygdelagenes Fællesraad organisert.

Hvad var det nu hovedsagelig som gjorde opprettelsen av et fællesraad paakrævet? Først den selvindlysende sandhet at en bevægelse med saa mange forgreninger som denne maatte ha et fællesorgan med raadgivende myndighet som et virksomt bindeled lagene imellem. Dernæst viste erfaringen fra 1914 at store foretagender vilde hindres i deres utførsel, hvis lagene enten hver for sig eller i mindre grupper paatok sig at lede og ordne saadanne. 17de mai festen i 1914 til minde om Norges frie forfatnings avfattelse i 1814, var stort anlagt her i Tvillingbyene. (Ogsaa paa andre steder, f. eks. i Chicago, hvor eders formand tjente

som festtaler, samledes der sig i en av parkene fem og tyve tusen nordmænd.) Man hadde tænkt sig et enormt tiltak for opprettelsen av et norsk-amerikansk museum her i forbindelse med festen; og det saa til en begyndelse lovende ut med dette. Men saa meldte med en gang vor gamle kjending biskop Nikolaus sin ankomst. En indflydelsesrik gruppe syntes den burde ha mere at si om ordningen av festen, end tilfældet nu var. Og en anden meget høirøstet fraktion søkte at sette himmel og jord i bevægelse for at faa det omtalte museum henlagt til et andet sted. Resultatet blev at den smukke tanke om en fælles institution av den art maatte opgis og festens maal helt forandres. Dette og lignende ting viste, at større foretagender av denne art helst burde lægges i hændene paa en gruppe mænd som kunde forutsættes at ville arbeide sammen i endrægtighet, og som kunde ta ansvaret saa vel som ledelsen fuldt og helt paa sig. Et slikt foretagende følte man ogsaa snart vilde melde sig. Hundreaarsfesten laa alt som en lysende tanke i enkeltes sind. Denne storslagne fest — hvad tilslutning angaar vel den største av alle de fester nordmændene nogensinde har feiret — skylder for en væsentlig del sin succes den ledelse og støtte Fællesraadet kunde sikre den. Den hører til de store øieblik i vort folks liv og vil i lange tider lyse med en enestaaende glans og glorie over vor æt.

Den norske Starfest for too aar siden var et nummer som passet godt ind i vor stammes store festprogram i 1930. Den hadde en samlende indflydelse og en løftende virkning paa vort folk. Den kostet os vistnok mere end vi hadde ventet; men de fleste av de regninger den har bragt os, er dog for virkelige tjenester og bør derfor ikke ubetinget beklages.

Eders utsendinger til 1000-aarsfesten paa Island og 900-aarsfesten i Norge fik en motagelse, som det vil glæde denne forsamling at høre om. Past. D. G. Ristad har i sit lags aarbok git os sin rapport; og denne bør læses av alle vore lag; ti den geraader baade os og vor utsending til ære. Hans tale i Nidarosdomen viser en modenhet, en innsigt og en aandskraft som gir hans utredning av Bygdelagsbevægelsens art og betydning en sikker plass blandt festaarets mest mindeværdige taler. Det er ogsaa en tilfredsstillende for os at vite, at hans venner ikke glemte hans fortjenester, men sørget for at han fik den paaskjønnelse som hans arbeide og begavelse fortjener.

Tusenaarsfesten paa Island samlet en fjerdedel av hele øens befolkning paa Thingvallir, sagøens minderikeste sted, den sidste uke i juni. Telter til allehaande bruk var reist paa tingvoldene for henimot tredive tusen mennesker. Over tyve tusen tilhørere bivaanet aapningsgudstjenesten nordenfor Øksaraafossen den 26de juni. Biskop Helgason holdt en kraftig præken, og ved dens slutning reiste den vældige forsamling sig og sang festsalmen: "O Jesus, du vor konge er." Derefter toget festskarene i en henimot to mil lang procession fra Øksaraafossen til Lovberget, det gamle tingsteds midtpunkt, et sted hvor vel Snorre Sturlason

og andre lovsigemænd helt tilbake til aaret 930 har forkyndt landets lov for vore frænder paa Island. De taler og den sang som klang i Almannagjaa under 1000-aarsfesten, var uforglemmelige. Eders hilsen fik ogsaa en plass der. Den hadde ogsaa det held, ifølge førsteminister Tryggve Thorhallssons meddelelse, at den sammen med eders utsendingers reiseberetning er blit indlemmet i Islands regjeringsarkiv. Det kan ogsaa nævnes, at Danmarks minister i Washington, D. C., har skrevet og takket for samme. Endelig kan det i forbigaaende nævnes, at undertegnede, rimeligvis for en del paa grund av de her omtalte ting, er nævnt i den utgave av *Who's Who in America*, som nu er i pressen. Vi har altsaa ikke nogen skam av vor deltagelse i festlighetene i Norge og paa Island i 1930.

I anledning av bygdelagsbevægelsens trediveaarige vekst og utvikling er der indløpet mange lykønskninger. Av disse vedføyies et utvalg. Han som i en menneskealder har staat som norskdommens mest navnkundige forkjæmper i Amerika, den alderstegne profesor Rasmus B. Anderson, skriver:

Madison, Wis., den 28de mars 1932.

Kjære pastor Gimmestad!

Jeg er for gammel til at skrive en ordentlig adresse til bygdelagenes store trediveaarsfest, men jeg vil dog gjerne faa lov til at sende den min kjærligste hilsen. Jeg er en av dem, som fra begynnelsen har været dypt interessert i bygdelagsbevægelsen blandt norsk-amerikanerne. Bygdelagsbevægelsen var en skjøn tanke og har baaret de skjønneste frugter, baade selskapelig og kulturelt. Den maa ikke faa lov til at dø. Den maa fortsætte i lange tider efter vi, som begyndte den, ligger i vore graver.

Med mine bedste ønsker,

Ærbødigst, R. B. ANDERSON.

Av vore yngre kræfter er der vel neppe nogen hvis ord har større vekt end forhenværende guvernør R. A. Nestos. Han sender os følgende hilsen og lykønskning:

29de april 1932.

Dr. L. M. Gimmestad,

Formand for Bygdelagenes Fællesraad,

Kjære Doktor Gimmestad:

Vær saa venlig og bær frem til bygdelagsmøtene i sommer min hilsen, min paaskjønnelse av alt det gode som bygdelagene har utrettet for vort folk i de forbigangne tredive aar, og mine hjerteligste lykønskninger for fremtiden.

Venligst Deres, R. A. NESTOS.

Blandt dem som paa grund av sin centrale beliggende virkefelt har hat den bedste anledning til at lære bygdelagsbevægelsens væsen og aand, saavel som dens midler og maal, at kjende, og som har set de enkelte lag samlet til stevner, er der neppe mange som har samlet disse spredte scener i sin hukommelse med større troskap end konsul E. H. Hobe i St. Paul. Ved at gjennearbeide det stof han saaledes har oplagret, vil der kunne gjøres rike fund. Han glæder os med følgende brev:

Hr. L. M. Gimmestad,

Orfordville, Wis.

2den mai 1932.

Bygdelagene er efter min mening udmerkede, levedygtige institutioner, av største betydning for norskdomsarbeidet her i landet. De er levedygtige fordi de gir mænd og kvinder fra de forskjellige bygder i Norge anledning til paa en intim maate at

komme sammen nu og da for at drøfte og friske op slegtens og bygdens traditioner og idealer. Jeg er sikker paa at der ved disse møter er gravet frem mange aandelige bygdeværdier som vil gjøre de her i landet fødte mænd og kvinder stolte av sine fædres bygd og stolte av sin avstamning.

Vi norsk-amerikanere er i besiddelse av en noksaa stor portion patriotisme, — ti det er jo kun en del av fædrearven som vi tok med os i vadsækken da vi kom herover. Ved vort borgerbrev erhvervet vi os desuten en ny kvalitet av samme egenskap, saa det skorter ikke paa noget naar spørsmålet gjælder dette emne.

De bedste amerikanere av den norske race er de som aldrig glemmer hvem de er og hvor deres eller deres fædres vugge stod — og hvad de skylder sin æt og sine traditioner.

Med de bedste ønsker for bygdelagsbevægelsen, forbliver jeg
Deres meget forbindtlige,

E. H. HOZE.

Som almindelig bekjendt er der visse berøringspunkter mellem den opgave som bygdelagsbevægelsen har sat sig, og de maal som Nordmands-Forbundet ved sin vidtforegnede virksomhet søker at naa. Dette forbund har iaar den lykke at kunne feire sit 25-aarsjubilaum. Trods den glæde det derfor føler i sit store festaar, har det dog ikke glemt sin ældre slegtning, bygdelagsbevægelsen. Følgende kabelgram vil glæde mange:

“Oslo. L. M. Gimmestad. Hilsen og gode ønsker bygdelagstevnet,
Nordmands-Forbundet.”

Om vor folkegruppes indflydelse i det hele her i nordvesten skriver hr. J. T. Adams i sin nylig (1931) utgivne bok: “The Epic of America,” som følger: “For the most part, however, these newcomers had gone on the land and become substantial farmers as had almost wholly the great swarm of Scandinavians who had swept over the Northwest and made a Scandinavian empire of Minnesota, the Dakotas, and parts of other states, an empire which survives today and is slowly absorbing instead of being absorbed by, the older Southern and Northern American stocks, while developing as sound an Americanism as exists anywhere on the continent.”

Der er selvfølgelig mange kræfter som har bidrat til det av hr. Adams omtalte resultat; men det kan dog sies med sandhet, at bygdelagsbevægelsen i de forløpne tredive aar i stadig stigende utstrækning og med beundringsværdig maalbevissthet og held har virket som en mild vaarregn og en livgivende pinsevind paa alle de livskimer og de fine rottrevler som rører sig i vor aand og nærer vort gemyt, og at det bedste i os saaledes er blit lokket frem i lyset og solen. Vi sitter inde med betingelsene for en kraftig utvikling og en frodig utfoldelse av den ædleste og bedste amerikanisme:

*Hvad du evner kast av
i det nærmeste krav,
det skal bæres helt frem
av en voksende elv.*

Personlig har eders formand i brev, i radio, i pressen (baade den engelske og den norske), og særlig i taler og foredrag søkt at utbrede kundskap om vort folk og vort arvesølv og at skape interesse for disse. Dette er for en del som at pløie op ny jord baade hvad de behandlede emner angaar, og tillike med hensyn til det publikum en faar anledning til at henvende sig til. Tusenaarsfesten paa Island, 900-aarsfesten i Norge, nordmændenes utvikling og historie i Amerika, den nordiske races bedste egenskaper, reflektert i dens folkeliv, regjeringsform og kunst, enner som vore medborgere av nordeuropæisk oprindelse, glæder sig over at faa ordentlig utredet. Ikke mindst er dette tilfældet med forretningsmænd og dem som er knyttet til lærerstanden. De er et velvillig, intelligent og indflydelsesrikt publikum. Det er undertiden helt rørende at se den begjærighet med hvilken de griper opplysninger om vort folks karakter og om dets bidrag til de kræfter som skaper samfundorden, frihet og livslykke. Man har følelsen av at vi er et gammelt kulturfolk, som har bragt med os rike skatter til Amerika. Som et interessant eksempel paa en slik upaaregnet interesse blandt dem som kan betegnes om utenforstaaende, kan nævnes at ombord paa det skib som førte store skarer av festreisende fra New York til Reykjavik i 1930, maatte der oprettes hvad der kan kaldes en folkehøiskole til undervisning i nordisk historie og literatur.

Bygdelagsbevægelsen har saaledes baade skapt og tilfredsstillet store krav. Og den kan derfor iaar i alle sine lag og ved alle sine stevner med rette feire sin trediveaarsfest og fryde sig over alt det gode den har faat utrette for vort folk. Disse høitidelige festligheter vil imidlertid kun vidne om opnaaelsen av et nyt og mere modent utviklingtrin i denne livskraftige bevægelse og tjene til at frembringe nye skud og et rikere blomsterflor som løfter om fremtidige frugter.

Ærbødigst,

LARS M. GIMMESTAD.

Formand i Bygdelagenes Fællesraad 1928—'30, '31—'32.

Bygdelagenes Fællesraad i generalforsamling
den 3 de Mai, fattede følgende resolution:

Hilsen til Professor A. A. Veblen.

DA den kjærlighet til vort folk som helt fra Deres ungdom har besjælet Dem i Deres virksomhet, sandsynligvis har baaret sine skjønneste og rikeste frugter i den bevægelse, hvis ledelse De for tredive aar siden med enestaaende dygtighet overtok og ved hvis vekst og trivsel De siden i stadig stigende grad har kunnet glæde Dem, saa griper Bygdelagenes Fællesraad med begjærlighet denne anledning til ikke blot at bevidne Dem sin høiagtelse og beundring, men særlig i sønlig aand at takke Dem som bygdelagsbevægelsens far, for alle de opofrelser De har gjort og for alt det ulønnede arbeide De har utført for at bevægelsen kunde bli en betydningsfuld kulturmagt blandt os nordmænd i Amerika. Det vilde være os usigelig kjært, om vi kunde ha den lykke at kunne styrke Deres følelse av tilfredshet og glæde over utførelsen av et saa stort og velsignelsesrikt arbeide, og at De kunde oppleve sandheten av d'gterens ord:

*Saa kommer i høstlige dage
vort foraar med kranse tilbake.*

Paa Fællesraadets vegne,

LARS M. GIMMESTAD, *formand,*
EILEV O. BAKKE, *sekretær.*

Prof. A. A. Veblen

Gaarden Fladager i Ulnesbygden

Et hundreaarsminde

FLADAGER er en gammel bondegaard beliggende et stykke oppe i østaasen i Ulnesbygden. Den har en almindelig god, gammeldags bygelse, og paa ovenstaaende billede vises hovedbygningen, staburet, en liten del av Strandefjorden og fjeldene i bakgrunden. Utsigten er nordover, men fra gaarden er der ogsaa utsigt over bygden sydover og nedover til Strandefjorden som dannes av Begnaelven i dalbunden.

En begavet bondeslegt med fremtrædende kunstneriske anlæg har i lange tider bod paa denne gaard, og derfra har i tidens løp mange dygtige unge mænd vandret ut i verden. Der var det ogsaa, at den mest berømte mand som Valdres har fostret, billedhugger Ole Hendriksen Fladager, for netop et hundre aar siden først saa dagens lys. Han blev født 24de august 1832, og paa sin gamle ættegaard tilbragte han de første 17 aar av sit liv. Der har han ogsaa efterlatt sig mange synlige minder i form av malerier paa staburdørene og paa veggene inde i hovedbygningen. Disse malerier skriver sig dog fra en senere tid end hans første faste ophold paa gaarden. Han kom nemlig hjem til Norge efter flere aars ophold i Rom, og fra dette længere ophold i Valdres skriver disse malerier sig. Et kunstverk og værdifuldt minde om billedhugger Fladager har ogsaa bygden i daabsengelen i Ulneskirken som ankom fra Italien, saa vidt erindres, straks efter hans død.

Det var malaria som bragte billedhugger Fladager til Valdres i 1863, og han forblev der til ut paa høsten 1864. Mot denne sygdom er fjeld-

luften i Norge den bedste medicin i verden, og han gjenvandt hurtig sine kræfter og var atter fuld av ungdommens mod og virkelyst og begyndte at længes efter at ta fat paa sit arbeide igjen. Men malaria-feberen er en lumsk sygdom, som vore første norske indvandrere i Wisconsin ogsaa fik dyrt erfare. Den indfandt sig igjen, saa han allerede i 1866 maatte reise til Norge igjen. Da hadde sygdommen farett saa ilde med ham, at det gik smaat med at gjenvinde kræftene. Han forblev over et aar i Norge og reiste om høsten 1867 tilbake til Italien. Han var ikke paa langt nær saa sterk som da han i 1864 reiste fra Norge igjen, men baade han og hans venner trodde at opholdet i Valdres hadde fullstændig helbredet ham.

Billedhugger Fladager er tidligere blit nok saa fyldig omtalt i *Samband*. Sidste gang var i 1924 da lensmand O. K. Ødegaard skrev et kort omrids av hans liv i forbindelse med en beretning om tilblivelsen og avsløringen av den prægtige minstøtte paa Ivarshaug i Ulnesbygden. Det var en velskrevet skildring, og i den sier Ødegaard, at "efter menneskelig beregning grep døden for hurtig ind i hans gjerning, men fordunkler ikke den glæde og stolthet vi føler over den indsats han har gjort i norsk aandsliv og kunstliv og den ære Valdres har i den gjerning *bygdens ubestridelig største søn* har ydet sin hjembygd." Og i sin tale ved den store avsløringsfest av minstøtten, hvor alle valdresbygdene var talrik representert, gjentok lensmand Ødegaard, hvad han tidligere hadde uttalt, at billedhugger Fladager er den eneste stormand som Valdres har fostret i flere hundre aar.

Naar lensmand Ødegaard som er en betydelig autoritet som lokalhistoriker bruker saa sterke uttrykk, saa veier han sine ord paa ansvarets vegtskaal, og de faar derfor en berettiget tyngde. Og det er god grund til at anta, at alle ældre valdreser i Amerika ogsaa føler berettiget glæde og stolthet over at vor heimbygd har fostret en saa betydelig kunstner som billedhugger Fladager. Derfor sømmer det sig, at ikke bare *Samband* vier denne merkedag litt opmerksomhet, men at vi ogsaa feirer den ved vort store stevne i Benson, Minn., førstkommende 17de og 18de juni. Begivenheten stemmer til alvor, men det skal ikke arte sig som sørgfest; ti billedhugger Fladager var svært glad i felespil og national musik, og det skal vi ha, og en av vore bedste folketalere, som selv har besøkt billedhuggerens grav i Rom, er indbudt til at holde mindetalen.

Nedskriveren har en del minder fra barnearene om billedhugger Fladager, men de har ikke stort værd for andre og skal bare berøres med faa ord. Det ældste er fra Langestølen og skriver sig nok fra sommeren 1864. Jeg var ikke stor karen den gang, men jeg erindrer, at Fladager sat paa hesteryggen ute i trøen og samtalte med mor, mens jeg tappert holdt fast i stakken hendes. I bakgrunden var en del av bygdens mænd, som ogsaa var riddende. De hadde nok været oppe paa toppen av Skogshorn om dagen, og han vilde ikke stige ned av hesten. Gaarden Fladager stølet

nemlig paa Gauklien og dertil skulde de ride forbi Tyrisølt om natten. Munter og kjæk maa han ha været; ti paa min barnslige fantasi gjorde han et saadant indtryk, at jeg altid har erindret det. For mig var han den fuldkomne eventyrprins og den vakreste mand i hele verden.

Men det er fra hans sidste ophold i Valdres i 1867 at jeg har de klareste minder om ham. Han kom da flere ganger paa besøk i vort hus, og det er fra disse minder jeg har dannet mig et billede av hans elskverdige væsen og karakter. Men det som jeg erindrer bedst er at mor og han var dygtig uenige. Mor brukte aldrig silkehansker, og hun kunde slaa drøie slag, naar der var noget som ikke stemte med hendes religiøse

Ivarshaug med Fladagers mindestøtte

overbevisning og derfor mishaget hende. Men naar hun beskyldte Fladager for at han var en letsindig krabat og andet i den retning, saa hadde jeg det paa følelsen, at hun var slet ikke saa vred paa ham, som ordene lød. Det var især felespil og langeleik, som de var uenige om. Fladager hyldet denne musik som en værdifuld kulturmagt som burde vernes om, mens hun hævdede, at den slags musik var en levning fra hedenskapet som bare forførte ungdommen og burde utryddes. Jeg tvilte naturligvis ikke paa, at mor hadde fullstendig ret, men det som forundret mig var, at naar han fik hende riktig ivrig, saa kunde hans øine ordentlig straale av bare munterhet. Mor var en meget sterk kvinne, men hun var nok ikke saa haard som hendes straffende ord kunde lyde, og hun maatte ogsaa ha været meget glad i Fladager, ti da budskapet kom om hans død i

Rom, saa satte hun sig med ansigtet i hendene og graat baade saart og længe.

Sambands redaktør skrev til billedhugger Fladagers søsterdatter, Mrs. Ingeborg Belgum Fjeld og bad hende meddele en del erindringer om sin onkel. Hun var straks villig, og skjønt hun nu er meget gammel har hun fremdeles en haandskrift, som mange unge kunde misunde hende. Hun sendte ogsaa en avskrift av Andreas Munchs mindedigt fra den tid billedhugger Fladager døde. Andreas Munch, født 1811, død 1884, var en av Fladagers personlige venner og i sin tid en av den norske romantiks ypperligste repræsentanter.

Hendrik Fladager, forfatteren av digtet *Paa stølen*, som vi optrykker i dette nummer, var brorsøn til billedhuggeren og bodde hele sit liv paa ættegaarden. Han tænkte vist ikke paa, at digtet skulde offentliggjøres, men straks før sin død sendte han det til *Sambands* redaktør i anledning et fælles minde fra fjeldet. Hendrik var gaardbrukeren paa Fladager indtil alderen tvang ham til at nedlægge. Han hadde ikke stor skoleutdannelse, men han hadde arvet sin fulde del av slegtens begavelse og hadde lært meget i livets skole. Længst vil han mindes i bygden for sin varme og selvopofrende religiøse virksomhet.

A. M. S.

Erindringer om billedhugger Ole H. Fladager

DET har altid glædet mig at læse alt som har været skrevet i *Samband* om min onkel, billedhugger Ole H. Fladager, og jeg er taknemmelig mot dem som har skrevet saa anerkjendende om ham. Særlig taknemmelig er jeg naturligvis mot lensmand O. K. Ødegaard, som i 1924 ikke bare skrev saa vakkert om ham, men som ogsaa var drivkraften i det store arbeide som Valdres Historielag utførte ved at reise det værdige monumnt for billedhugger Fladager paa den gamle kjæmpehaug i Valdres. Jeg faar nok aldrig se andet end billeder av dette prægtige monument, men det er en stor tilfredsstillelse at tænke paa at det nu staar i den kjære heimbygd som et talende minde om en bondegut fra bygden som udelukkende ved sin kunstneriske begavelse vandt frem til hæder og ære i verden.

Der har været skrevet saa meget om billedhugger Fladager saa det synes at der kan ikke være stort mere at si selv om jeg personlig følger jeg kunde skrive en hel bok om ham. Men det var vel for mest mulig at undgaa gjentagelser at *Sambands* redaktør bad mig om hovedsagelig at holde mig til mine personlige minder og erindringer. Jeg skal forsøke det, og da *Sambands* redaktør er en slegtning baade av billedhuggeren og mig, saa haaber jeg han vil være overbærende og velvillig.

Da jeg var blit voksen opholdt jeg mig en længere tid i hovedstaden

som den gang hette Kristiania, og min onkel opholdt sig i den tid i Rom i Italien. Medens han opholdt sig i Rom besøkte han Norge to ganger, og det var særlig under hans sidste længere ophold i Norge at jeg fik anledning til at være meget sammen med ham og hans venner, og det er derfor ogsaa særlig fra den tid jeg har mine bedste minder om ham.

Fladager var bare omtrent 17 aar gammel da han som eventyrets Askelad drog ut i verden for at finde sine drømmes gyldne slot. En liten dragkjerre han selv hadde laget, en smule klær, og litt nistemat som hans mor hadde pakket sammen, var hans hele utrustning og alt han eiet. Hans første planer blev bare skuffelser, men han hadde et lyst sind og ungdommens freidige mod, saa han tok sig ikke nær av det.

Omsider kom han til Kristiania og fik ansættelse som træskjærer hos den dansk-tyske kunsthändler Edmund de Conich. Denne de Conich var meget interessert i national træskjærerkunst, og da den unge valdresgut viste særdeles gode anlæg blev han straks interessert i ham. En dag overleverte han Fladager en model av en livlig norsk gjeit med anmodning om at forarbeide en lignende. Dette arbeide blev saa vellykket at de Conich oversendte det til den høit ansete kunstdommer professor Welhaven, som ikke alene gav det en meget rosende omtale, men ogsaa blev personlig interessert i gutten som hadde utført arbeidet. Dette var altsaa Fladagers første trin paa den berømmelsens stige hvor han senere naadde saa høit.

Fladager forblev hos de Conich i to aar og reiste saa til Kjøbenhavn for at utdanne sig videre, og hvor han ved hjælp av de Conich og professor Welhaven kom ind paa kunstakademiet og fik arbeide under den berømte danske billedhugger professor Bissen i hans eget atelier. Og der var det at hans egentlige liveventyr begyndte. Han utførte i den tid mange arbeider som jeg har fortegnelse over og som det er fristende at ville opregne, men som jeg allikevel skal undlate.

Fladager opholdt sig seks aar i Kjøbenhavn, og i den tid vandt han baade kunstakademiets lille og store medalje for sine billedhuggerarbeider. Personlig var han ogsaa meget avholdt av alle han kom i berøring med. En statsraad og statsraadinde indbød ham saaledes til hver dag at spise middag ved deres eget bord i omtrent to aar.

I den tid Fladager opholdt sig i Kjøbenhavn var han flere ganger paa besøk i Norge. Saaledes da min bror Syver Belgum og Marie, født Dahle, holdt sit bryllup i Nord-Aurdal kom han fra Kjøbenhavn for at overvære brylluppet. Med ham fulgte hans ven, baron Dirking Holmfeldt, og de kom straks i godt selskap i Aurdal, da flere av embedsmændene var indbudt og deltok med sine familier i brylluppet. Baronen likte sig saa godt i Valdres at han blev der hele sommeren. Han dyrket malerkunsten og malte senere et billede av bruden og brudgommen som han sa han vilde ha med sig til "Kongens kære Kjøbenhavn."

Efter disse seks aars ophold i Kjøbenhavn reiste Fladager altsaa til Rom i Italien, som derefter forblev hans arbeidshjem til hans død. Fra den tid skriver sig mange av hans store statuer, som nu findes paa flere steder i verden.

Det var vist omtrent 14 aar at Fladager opholdt sig i Italien, og i den tid var han paa to længere besøk i Norge. Han var saaledes tilstede ved min mors, Rangdi Belgums begravelse, som altsaa var hans søster.

Under hans sidste længere besøk i Norge opholdt jeg mig i hovedstaden, og fik da anledning til at være med i flere familieselskaper og større fester som blev holdt for ham. Da han saa skulde reise til Valdres var der mange kunstnere og andre venner som gjorde ham æresfølge til Gjøvik, og jeg blev ogsaa indbudt til at være med paa turen.

Vi reiste med jernbanen til Eidsvold, spiste middag i hotellet og reiste saa derfra med dampskibet *Skibladner* over Mjøsen. Jeg erindrer at kaffe og kaker blev servert oppe paa dækket, hvor vi sat makelig og nød disse forfriskninger mens vi paa samme tid nød den herlige utsigt over disse vakre bygder.

Om kvelden kom vi til Lillehammer og kjørte op til Ormsruds Hotel, hvor værelser var bestilt for selskapet. Næste morgen reiste vi med fuldpakkede matkurver til Hunnerfossen i Gudbrandsdalen og spiste lunch paa grønsværet nedenfor fossen. Fladager og en del andre hadde bragt fiskestænger med sig og de fisket ørret i kulpene nedenfor fossen.

Da vi om kvelden kom tilbake til hotellet varte det ikke længe før ørreten kom paa bordet og sammen med multer og bringebær og store muggen av søt fløte for desert smakte alt sammen godt efter kjøreturen.

Næste morgen reiste vi atter med dampskibet og stanset ved bryggen paa Gjøvik, hvor Fladager gik iland for at reise videre til Valdres. Da han steg iland blev der avfyrt flere kanonskud og ropt hurra for ham til avsked.

Følget reiste derefter tilbake til Eidsvold, spiste atter middag i hotellet, besaa kirken og Eidsvolds bad med mere, og vi ankom igjen til Oslo om kvelden. Alle syntes at denne tre dages utflugt hadde været herlige dager.

Jeg var en gang med Fladager og en del av hans venner i besøk hos den store godseier Bortkorb og frue som om sommeren bodde i Sandviken. Vi fik en storartet mottagelse og fik en seiltur ute paa fjorden med deres store seilbaat. Da vi kom tilbake stod bordet dækket ute i haven og det var prydet med en mængde roser og andre deilige blomster. De hadde en stor have som lignet en hel park paa deres landsted, og alt stod paa den tid i yppig flor.

I billedhugger Bergsliens hjem var vi gjester flere ganger, da Bergslien var en av onkels mest trofaste venner. Det er Bergslien som har arbeidet Karl Johans store monument foran slottet i Oslo. Fru Bergs-

lien var særdeles snild og venlig imot mig, saa hun ønsket virkelig at jeg skulde føle mig hjemme hos dem.

Da den store afskedsfest blev holdt for Fladager sidste gang han reiste fra Norge, saa hadde jeg ogsaa den fornøielse at være indbudt. En hel del av hovedstadens mest kjendte mænd var tilstede og da særlig kunstnere og digtere. Mange taler blev holdt, og Aasmund Vinje deklamerte et afskedsdigt som han hadde forfattet som hylldning til Fladager.

Næste morgen ledsaget omtrent hele dette selskap Fladager til dampskibsbryggen. Alle ønsket ham lykke og held i fremtiden, og det var visst ingen av os som ante, at det var sidste gang vi saa ham.

Ole H. Fladager var født den 24de august 1832 paa gaarden Fladager i Ulnesbygden i Nord-Aurdal og døde av klimafeber i Rom den 17de februar 1871. Billedhugger Bildal som var en god ven av ham, sat ved hans dødsleie og mottok hans sidste haandtryk. Han blev begravet paa den protestantiske kirkegaard i Rom.

Det er sagt om Fladager, at han var en nobel karakter, velmenende og hensynsfuld i al sin færd. Hans rolige væsen, de lyse, venlige øine og det brune, krøllete haar over en høi og klar pande indgjød tillid hos alle han kom i berøring med.

Der blev sorg i Norge da budskapet kom om hans død. Han var jo bare omtrent 38 aar gammel og alle hans venner hadde knyttet store forhaabninger til hans fremtid, og de syntes at døden kom saa alt for tidlig. Blandt hans slektninger i Valdres blev der naturligvis ogsaa stor sorg. Det gik op for os da at vi hadde mistet meget.

En marmorstøtte blev avsløret paa hans grav i Rom. Den reistes av norske, danske og svenske venner, og av de mange som var tilstede ved avsløringen var ogsaa forfatteren Jonas Lie. Mindetaler blev holdt og Jonas Lie oplæste et mindedigtt han hadde forfattet. Kvinden hadde smykket graven med blomster, og en dansk kvinde hængte en laurbærkrans med silkebaand i norske nationalfarver paa toppen av monumentet.

Ja, nu er vel læserne træt av mig, saa jeg faar slutte, skjønt jeg synes det er saa litet jeg har fortalt om ham. Man vil venligst undskylde alle mine feil og mangler, da dette er skrevet av en meget gammel kone, saa der kan ikke ventes saa megt.

INGEBORG BELGUM FJELD,

enke efter pastor J. N. Fjeld.

Black Earth, Wis.

Cestiuspyramiden ved indgangen til den protestantiske gravlund i Roma

Billedhugger Ole H. Fladager

*Ved Cestiuspyramiden, fjernt i Roma
en gravlund smiler som et blomsterbed,
hvor rosers og violers duft-aroma
sig blander med cypressens dunkle fred.*

*Der fandt saamangen vandrer ifra Norden
sin sidste hvile nær ved Tiberns strand,
der er i disse dage stedt til jorden
en dygtig kunstner fra vor fædreland.*

*Forunderlig ham førte livets veie
fra bondestuen i den norske dal
til sydens land, som skjønhed har i eie,
til dvælen i antikens høie sal.*

*Hvad drev ham vel ut fra hans trange fjelde
paa denne flugt vidt over land og hav? —
O, det var kunstnerdriftens indre vælde
som grep hans aand og sterke vinger gav.*

*De vinger kan ei nogen hindring stække,
de finder just i den fordoblet magt
og prøver paa om de dog kunne række
til skjønheitsmaalet i det fjerne lagt.*

*Og fandt han dette maal, han som de sænkte
nys i en tidlig grav i fremmed jord? —
Han fik jo ikke fuldbragt hvad han tænkte,
og hans navnkundighet blev ikke stor.*

*Og dog skjønt han i kamp og savn har levet,
han naadde dog i templets forgaard ind,
hvor idealet som ham foresvæved',
han skuet klart fra marmorhallens trin.*

*Han fik dog bade sine længslers vunde
i skjønheitsflodens evig klare veld,
hans korte dagverk dog alt kaste kunde
en glans tilbake paa hans barndoms fjeld.*

*O, du hans fødeland! — Du strenge moder!
Læg nu hans minde kjærlig til dit bryst!
Og tænk ved ham paa mangen søster, broder,
som til din ære vover kunstens dyst!*

*Se! Trangen til det skjønne sig at hæve,
er hos dit folk. Vær da den stræben huld.
La kunstens barn og ved din arne leve. —
De vil gjengjælde dig med mer end guld.*

Andreas Munch.

Valdreser i Cass County, Minnesota

Av E. J. DAHLY

IV

ARNE HOVDE

ARNE HOVDE, født den 30te september 1886 paa Hovdesveen, Etne-dal, Valdres, av forældre Anders Hovde og hustru Sigrid, født Brusveen, ogsaa fra Etnedal. Arne kom med sine forældre og søskende til Amerika til Lyon County, Minn., den 7de juni 1888, hvor hans forældre kjøpte 80 acres land og begyndte at farme. Hans far døde i 1906 og efterlot sig sin hustru og ti barn. Familien forblev at bo paa farmen indtil de solgte den i 1910. Arne kom da til Turtle Lake Township og fik 160 acres frit homestead land. Om vaaren 1911 kom ogsaa hans mor og fik homestead og derefter hans to halvbrødre, Peder og Anton, og hans to søstre, Maria og Karine, som alle fik homestead land i Turtle Lake Township. Av disse er nu bare Arne og Anton igjen her. Deres mor døde om vaaren 1929 og de andre søskende er reist herfra og spredt paa forskjellige steder.

Arne Hovde blev gift den 17de juni 1914 med Anne Hougen, født i Gudbrandsdalen, med hvem han har otte barn, seks gutter og to piker. De to ældste er nu konfirmerte, nemlig Arthur og Alfred, to meget kjække gutter, som er forældrene til stor hjælp og hygge. Den ældste gaar nu paa høiskole i Walker og den anden gaar paa almueskolen ved Cyphers. Arne Hovde har en farm paa 160 acres og avler kreaturer, sauer, griser og høns, turkeys og gjæs. Han har været vor ærede Town Clerk i ni aar, men maatte da fratræ denne stilling paa grund av at han blev ansat som patrol mand paa State highway nr. 34, hvor han var i fire aar. Saa antok han stilling som patrol mand for Cass County paa den saakaldte Onigum veien som gaar fra State Highway nr. 34 og ind til indianerbyen og agenturet for Leech Lake Indian reservation, Onigum, hvilken stilling han endnu har. Han har ogsaa de sidste otte aar været søndagsskolelærer i Leech Lake menighet, pastor H. Magelssen's kald, og er en meget dygtig lærer for barna. Har været menighetens sekretær og kasserer helt siden et aar efter menigheten stiftedes eller siden 1911, som han er særdeles skikket til. Alle hans søskende bor i Minnesota med undtagelse av Anne, som bor nær Aberdeen, S. Dak., og Andreas, som er død. Han var nemlig med i verdenskrigen, blev angrepet av tuberkulose og døde to aar derefter. Familien Hovde er en meget kjæk familie og gode naboer.

Gjennem gamle Jotun-Gubbers vældige Rige går
 Jevnlig en Røst, som minder om Tidernes Morgengry.
 Ellers den dybe Stilhed fra de svundne Seklers Aar
 Nynner sin store Hymne om Jökler og Fjeld og Sky.
 Da staaet man stum og stivret mod Morgentøden paany.
 I Mindernes Lysskjær glætrer Besvand og Gjendin frem.
 Nu suser til os en Sang fra Jötnernes høie Hjem. —

Chicago April 1932

Olav Böhmer

Valdres eller Valdris?

EN god valdris og abonnet langt uti Montana skriver: "Hvad er grunden for at man staver Valdres med e? Jeg er sikker paa at ingen virkelig valdris uttaler det slik, og jeg tror det er galt at stave det med "e" istedenfor med "i".

Da dette er et spørsmål som sikkerlig mange valdrisar er interessert i, saa vil sikkert følgende citat fra Tore Ey's bok: "Vang og Slidre" læses med interesse.

"Ko navnet Valdres kjem taa, el ko det betyr, det har dei 'lærde' enno inkji vørte einige um. Dei meine, det ska koma taa di høge rese, som er up ifraa Lærdal el kanskji berre upifraa Maristogum, te ein kjem up paa fjelle der. Nok so høge res maa ein klyvø up, um ein vil in i Valdres austate ogso, saa det kan nok væra noko i det, at desa rese er skuld i, at bygde vart kalla Valdrese el Valdres, som det oftast skrivst."

Herman Ruge, som var prest i Slidre, skriv um det soleisse: "Vil vi reisonere, hvoraf provinsen Valdres har bekommet sit navn, maa man fornuftigen antage en av følgende navne-oprindelser, nemlig, enten, at Valdres har sit navn av det gamle norske Wald d. e. Vælde eller magt, saa at Valders maaske vil si det megtige, det herlige "Regio." — — Eller av Valdar, Halfdan den gamle, konge til Ringerike og Valders, hans søn." (Ann. "Eller hans sønnesøn, hvis det ikke er en aldeles fabelagtig person)."

Daa vegen imyljo utlande og vestlande jek ijøno Valdres, og alle som reiste der maatte over desa høge rese, so synist eg, det skulde vera mest endefram aa seia, at — daa "Wald" betyr vælde el magt, og ein høg, brat gjelskraaning kallast "Res" — so maa navnet Valdres bety "det vældige el megtige "Rese — Vald-rese." Saalangt hr Ey. I sin tid var der skrevet meget om dette, men ovenstaaende citat er saa greit og rimelig som noget. Jeg tror nok, at uttalen Valdris — med i — var den mest almindelige derhjemme, ialfald i de øvre bygder. Men det tør kanskje være mest historisk korrekt at stave navnet med e. Det var vist i dansketiden man fik stavemaaten Valders, som man paa østlandet uttalte Vallers.

HELGE H.

Randi liker sig mellem palmene ved golfkysten

RANDI LEROHL., den dristige valdresjente som sidste vinter rodde nedover Mississippifloden for at finde lækeDOM i sydens sol mot reumatisme har slaat sig ned ved en elveos nordenfor Grand Isle i nedre Louisiana. Der fandt hun et ensomt sted, som hun likte, og der agter hun at tilbringe resten av sine dage med at fiske og læse, fortæller flodfolk, som har talt med hende. Reumatismen er nu allerede helt forsvundet, hadde hun fortalt.

Paa stølen

Her har jeg vanket saa mangen gang
og drømt mine barndomsdrømmer,
fra fjeld og li og fra blomstervang
sollyse minder nu strømmer.

Her har jeg lyttet til bjeldens klang,
til lammets bræken og gaukens sang —
aa, det er deilig paa stølen!

Derborte blaaner en skyhøi tind,
der blinker de stille vande.
Her strømmer ind paa mit barnesind
alt vakkert viden om lande.
Saa kjær jeg holder hver knoll og stein
og fjeldets fonner med sne saa rein —
aa, det er deilig paa stølen!

Se hist derborte i bakkens held,
hvor sæterhytten i solen bader,
hvor blomster dufter hver dag og kveld
som offer til vor Alfader.
Løft nu dit øie og se og hør:
Loupris din Herre som det sig bør —
for det er deilig paa stølen!

Naar husmor lokker gir kua svar,
det ljomer i fjeld og lier,
og hjemad sagte den veien tar,
mens budeien rolig bier.
Naturens ynde sig folder ut,
ja, klædd den staar som en fager brud,
som morgenrøden i Østen.

Budeien vaakner saa glad i sind,
sit dagverk hun nu begynder:
en luftning leker om hendes kind,
hun raskt til fjøset sig skynder.
Hun melker, yster og lager smør,
smaafuglen aapner sin sangerdør —
ja, det er deilig paa stølen!

Ja, mulm i selveste natten er
saa lyst som dagene vorden.
Dig bader midnattens trylleskjær,
som flommer ut over jorden.
O du mit herlige land i Nord
hvor smaafugl synger saa glad i kor —
du byr mig venlig til stølen.

Saa syng og syng da og tak din Gud
for naadetidens de dyre dager:
ti engang skal du jo bli hans brud,
naar han dig hjem til sig tager.
Din synd bekjend du ved korssets fod,
og to dig ren i en naadeflod,
som ut fra Jesus nedstrømmer.

Hendrik Fladager.

Sør-Aurdals gamlehjem

KOMITEEN for Sør-Aurdals gamlehjem vil faa lov at gjennom *Sam-*
bands spalter at ønske alle velkommen og opfordre alle sør-aurdøler
til at møte op paa stevnet i Benson den 17de og 18de juni førstkommande,
først som gode valdreser og siden gi komiteen for Sør-Aurdals gamle-
hjem en overhaling eller støtte.

Vi haaber at faa støtte i dette arbeide. Det har været liten tilslutning
til innsamlingen for Sør-Aurdals gamlehjem det sidste aar, og vi vet, at

alle har nok med sig selv i disse tider. Men dersom alle vilde gjøre litt, saa er vi sikker paa at sør-aurdølene vilde gjøre det saa godt som andre utflyttede bygdefolk, der har begyndt en lignende innsamling.

Komiteen vil sammenkalde et møte paa lørdag eftermiddag om det er mulig uten at hindre Sambands program. Men dersom det ikke lar sig gjøre, saa blir det paa lørdag formiddag.

Som før bekjendtgjort i *Samband*, sendte vi 790 kroner hjem til jul. Beløpet blev mottatt av ordføreren paa et herredstyremøte paa Garthus den 28de januar 1932. Herredstyrets medlemmer reiste sig mens ordføreren oplæste navnene paa alle givere og de utbragte en tak til alle utflyttede sør-aurdøler.

Vi har nu følgende kassebeholdning:

Kvittert for i sidste nummer av <i>Samband</i>	\$ 5.00
Overskud av en julefest til indtægt for gamlehjemmet	10.00
Ole O. Haugen, Montevideo, Minn.	1.00
Tilsammen	\$16.00

Venligst,

HERMAN KARLSGODT, HARRY LUNDA, OLAF RUDI.

NEKRO- LOGER

Ole O. Ulv, en av de gamle settlere i Boscobel, Wis., avgik ved døden den 10de februar 1932. Han kom til Boscobel i 1869 og drev med farming indtil for faa aar siden. Var født i Vestre Slidre, Valdres, den 8de juni 1854, kom til Amerika i 1860. Hans hustru, Marit, født Røndokken, døde i 1930. Han var medlem av den norsk lutherske menighet i Boscobel, og menighetens prest, pastor M. B. Anderson, forrettet i hjemmet, i kirken og ved graven.

* * *

Mrs. Thor Hagen, en av Griggs Countys ældste settlere, hustru til før avdøde Thor Hagen, døde i Williston, N. Dak.,

den 5te april 1932, 83 aar gammel. Mr. og Mrs. Hagen utvandret fra Hedalen, Valdres, Norge, aar 1880 og kom til Griggs County 1881, da de tok homestead i sydøstre del av Sverdrup Township, hvor de forblev til efter 90-aarene. Senere kjøpte de en halv sektion land i nærheten av Cooperstown i Washburn Township, hvor de siden hadde sit hjem indtil for et aar siden, da Mrs. Hagen flyttet til sin datter i Williston. Mr. Thor Hagen døde i 1922. Begge disse gamle pionerer blev lagt tilhvile paa Ness kirkes gravplads.

Mrs. Ingebørg Hagen var født i Hedalen, Valdres, 1848, og blev der gift

med Thor Hagen i 1868. De har hat elleve barn. De gjenlevende er: Mrs. D. E. Winston, Los Angeles; Arne Hagen, Cooperstown; Christ Hagen, Parshall; Mrs. Moodu, Parshall; Thorvald, Parshall; Mrs. H. Smith, Williston; Mrs. Ida Hagen Pitman, Chicago. De har været medlemmer av Ness lutherske menighet like siden den blev organisert i 90-aarene. Mrs. Hagen var en av de bedst kjendte kvinder i dette nabolag. Forstandig og fredsæl, var deres hjem et møtested for de gamle settlere saavel som for den unge slekt. Rækkene tyndes nu. Ikke mange er igjen av de første pionerer. —G. E. S.

* * *

Mrs. Henry Fladager er avgaat ved døden i Spring Grove, Minn. Til begravelsen, ved hvilken pastor Johnson forrettet, hadde der indfundet sig venner fra La Crosse, St. Paul, Decorah, Canton og andre steder. Mrs. Fladager, hvis pikenavn var Caroline Hendrickson, var datter av et av de gamle pionerpar, Nils Hendrickson og hustru, og hun var født i Spring Grove den 11te juli 1867. Der blev hun den 22de juni 1887 gift med Henry Fladager. De hadde fem barn: Edith (Mrs. Gilbert Oseth), Spring Grove; Bertha (Mrs. C. W. Muir), Albuquerque, N. Mexico; Nathalia, Minneapolis, Minn.; Maurice, Spring Grove, og Harold, som døde i en alder av tre aar. Foruten barnene efterlater avdøde sig to søstre, Mrs. John Wallus, Spring Grove, og Mrs. Marie Knatterud, Maddock, N. Dak., samt fem brødre, Henry i Hoople, N. D., Carl i Bremerton, Wash., Nelius i Spring Grove, Severin i Penant, Sask., Can., og Theodore i Sunias, Wash. Hendes mand døde under et ulykkestilfælde for et par aar siden.

* * *

Mrs. Ole Moen, Atter er en av de gamle vandret bort. Mrs. Ole Moen

døde den 28de april og blev begravet den 30te. Hun var født i Hedalen, Valdres, i 1858, kom med sin mand over til Amerika i 1881 og til Roseau County i 1888, da de var de første som settlet her ved Ross. De hadde da 10 mil til nærmeste nabo. Mrs. Moen overlevs av en datter og en søster.

Mange flere end man kunde vente møtte op til begravelsen. Veiene var nemlig saa daarlige, at mange blev sittende fast med sine automobiler, og det tok meget lang tid for sørgefølget at naa hen til kirken. Past. Kvambek forrettet saavel i hjemmet som i kirken og ved graven. Hun lagdes til hvile ved siden av sin mand, som døde for 15 aar siden.

Likbærere var: Jon Klemmensrud, Edvart Eriksen, G. C. Braaten, M. C. Braaten, C. Liel og Nils Braaten.

—G. C. B.

* * *

Ole Gilbertson, Argyle, Wis., er død, 76 aar gammel. Han var født den 19de april 1856 i Valdres, Norge. Hans forældre var Gudbrand og Kathrine Olson Gilbertson (Skytland). Den 30te juli 1882 blev han gift med Marie H. Rillaud. I 1883 reiste de til Amerika og kom den 16de april til Monroe, Wis. De drog til Adams Township, hvor de slog sig ned. Efter at ha forpaktet i fire aar kjøpte de 40 acres land, hvor de bodde i 15 aar. Saa kjøpte de en større farm og var der til 1921, da de flyttet til Moen farm, hvor de senere hadde sit hjem. Han efterlater sin hustru og otte barn. En bror, Hans Gilbertson bor i Argyle og to søstre i Norge. Der er 31 barnebarn og fem barnebarns barn. Han var aktiv i kirkearbeidet, var medlem av den norske skoles styre og av ostefabrikens styre og var meget anset i sin kommune. —M.

Mrs. Kjersti Kvale døde den 21de februar i Decorah, Ia. Avdøde, hvis pikenavn var Kjersti Lalim, var født i Vang, Valdres, den 15de mai 1848. Hun utvandret til Amerika i 1869 og blev gift med Alf Kvale i Washington Prairie. Efter i flere aar at ha drevet farming i Madison Township, flyttet de til Decorah. Kvale døde for flere aar siden. Mr. og Mrs. Kvale hadde i sit egteskap syv barn, av hvilke kun to lever, nemlig Sarah, som er forblit hjemme hos sin mor, og Ella, Mrs. Lester Vanderbilt, som bor paa den gamle farm i Madison Township.

* * *

Gilbert Isaacson var født i Valdres 14de sept. 1862, og var søn av Erik og Ingeborg Monum. Kom til Amerika i 21-aarsalderen. Høsten 1891 gjorde han en tur til Norge og kom tilbake neste vaar. Blev 18de sept. 1892 egtevidd til Mary Hagness i Pleasant Valley kirke. De kjøpte en farm i nabolaget, som blev deres fremtidige hjem. Avdøde efterlater sin enke og to sønner og seks døtre. Dertil 19 barnebarn. Han efterlater ogsaa tre søstre og en bror, hvorav Bertha og Ole i Valdres, Norge.

Avdøde hadde lidt av svigtende helse det sidste aar, og døde den 18de mai 1932 i en alder af næsten 70 aar. Begravelsen fandt sted fra Pleasant

Valley kirke, som var aldeles fylld for anledningen. Isaacson var en bryter av en rydningsmand og fortjener at mindes med agtelse.

* * *

Oscar Theodore Kjøs, søn av Mr. og Mrs. Osten Kjøs, var født i Willmar, Minn., 5te september 1901. Han tilbragte sin første ungdom paa en farm i nærheten av New London hvor han blev konfirmeret av pastor C. Swenson i den svenske Augustanasynode om vaaren 1916. Senere flyttet familien tilbake til Willmar, hvor han gik paa skole og tilbragte ogsaa et aar ved Willmar Seminary, men optok derefter et forretningskursus ved Mankato Commercial College. I 1927 blev han gift med Miss Amy C. Harrison fra Madison, Minn. Forældrene var paa den tid flyttet til Renville, Minn., hvor de fremdeles bor.

Juledag 1931 blev Oscar og hans hustru optat som medlemmer av Centralkirken i Minneapolis. Han var altid interessert i kirkens arbeide men blev syk den 13de januar og døde efter at ha gjennomgaat en operation den 10de februar 1932. Han overlevs av sin hustru, sine forældre og to brødre, Swan i Minneapolis og Melvin ved Luther College i Decorah, Ia.

Office open from 9 A. M. to 5 P. M.
Consultation Hours
11:30-12:30 noon, 2-5 P. M.
Wednesday Eve. 7-8

DR. CARL M. ROAN
PHYSICIAN AND SURGEON

933 Metropolitan Bank Building
Cor. 2nd Ave. and 6th St. So.
Minneapolis, Minn.

Telephone Geneva 7367

Drs. Scheldrup & Petersen's
MEDICAL AND SURGICAL CLINIC

1111 Nicollet Avenue
Minneapolis

Samband

Published quarterly by Valdres Samband at 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

Subscription price \$1.00 per year in advance.

A. M. SUNDHEIM - - - Editor-in-Chief
HELGE HØVERSTAD - - - Assistant Editor

Send manuscripts and all matters pertaining to the editorial department to one of the editors, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

Cash remittances for subscription, change of address and all matters pertaining to the mailing of *Samband* should be sent to the secretary-treasurer, Rev. Helge Høverstad, 425-429 So. 4th St., Minneapolis, Minn.

Entered at the Post Office at Minneapolis, Minn., as second-class matter.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1927, authorized on July 3, 1918.

VALDRES SAMBAND

Embedsmænd og styre 1931-32

A. M. SUNDHEIM, formand, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.
OLE ROOD, viceformand, 4016 18th Ave. S., Minneapolis, Minn.
HELGE HØVERSTAD, sekretær-kasserer, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.
M. A. WEBLEN, 600 Temple Court, Minneapolis, Minn.
OLAF RUDI, 1500 Washburn Ave. N., Minneapolis, Minn.
EDWIN ODEGAARD, 3128 44th Ave. S., Minneapolis, Minn.
THEO. E. THORKEKELSON, Maynard, Minn.
Ærespræsident
A. A. WEBLEN, 3962 Brighton Ave., Los Angeles, Calif.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912.

Of *Samband*, published quarterly at Minneapolis, for September 30, 1931, State of Minnesota, County of Hennepin.

Before me, a Notary Public in and for the State and County aforesaid, personally appeared Helge Høverstad, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Business Manager of the *Samband* and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 411, Postal Laws and Regulations, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager are: Publisher, Valdres Samband (Society); Editor, A. M. Sundheim; Managing Editor, A. M. Sundheim; Business Manager, Rev. Helge Høverstad, all of Minneapolis, Minn.

2. That the owner is Valdres Samband, unincorporated and without stock, of which A. M. Sundheim is the president and Rev. Helge Høverstad secretary and treasurer.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds mortgages, or other securities are: None.
[Signed] HELGE HØVERSTAD.

Sworn to and subscribed before me this 5th day of April, 1932. My commission expires December 29th, 1932.

ALFRED ADSEM,

[Seal] Notary Public.

STEVNET I BENSON, MINN.

Valdres Sambands stevne avholdes i Benson, Minn., fredag den 17de og lørdag den 18de juni. Det er nu 30 aar siden Valdres Samband trådte frem for verden som fuldt organisert bygdslag, og ganske sikkert vil mange gode valdreser fra fjern og nær indfinde sig ved dette stevne. Lokalene er ypperlige. Byen har stillet høiskolens prægtige auditorium til vor raadighet, og der vil alle møter og programmer holdes. Fredagskvelden blir der en særskilt underholdning, som vil bli værd av overvære. Foruten de mange interessante ting paa programmet vil Mr. Jacob Stefferud, generalagenten for den Norske Amerikalinje i Nordvesten, fremvise en hel del kulørte lysbilleder, hvorav mange er fra Valdres. Disse billeder er nye iaar og er de vakreste vi har set i den retning. De vil fremkalde mange minder fra vor heimbygd, og Mr. Stefferud vil gjøre forklarende bemerkninger til billedene.

Lørdags formiddag vil bli viet til en mindefest om billedhuggeren Ole H. Fladager. Der vil bli sang og musikk, og vor velkjendte bibliotekar J. C. M. Hansen fra Chicago universitet har lovet at holde mindetalen. Om eftermiddagen vil blandt andre Mrs. Julia Solverud-Knutson holde en tale. Hun er en ualmindelig begavet taler og vil fortælle om sine interessante jagttagelser fra sin reise i det Hellige Land. Advokat Knutson i Benson vil fortælle om valdrespionerene i Amerika. Naar det kommer

til vore pionerers saga, saa er Knutson en av vore største autoriteter. Født og opvokset her i landet, taler han allikevel det gamle valdresmaal baade reint og flydende.

Lørdagskvelden vil stevnet avsluttes med vort traditionelle valdres-gjestebo. Det vil avholdes i den store Armorybygningen som er stillet til vor raadighet for den anledning. Pastor Herman E. Jørgensens kvindeforening har paatat sig arrangementet med gjesteboet.

Der vil bli godt program gjennom hele

stevnet. Senator Peter Sørensen fra Toronto, S. Dak., doktor C. M. Roan fra Minneapolis, og mange andre gode valdreser vil holde korte taler. Men bedst av alt vil samværet med sambygdingene og gamle venner bli i denne koselege by. Derfor kom, tiltrods for de trange tider, til stevnet i Benson. Det vil gi rik erstatning i den opmuntring og hygge som vi alle trønger, og som det sikkert vil bringe til alle som kommer. Velkommen til stevnet!

Valdres Sambands styre.

Nyt og gammelt fra Valdres

HOVDA SÆTERHOTEL I TISLEIDALEN

Det vakre Hovda sæterhotel i Tisleidalen er solgt av eieren, Haldor Moen, til Jonatan Hansen fra Oslo. Den nye eier overtok hotellet allerede tidlig iaar.

Guttorm Bakke, Hedalen, fylgte forleden 50 aar. Han har alltid været en handlingens mand og har med undtagelse av to terminer været medlem av Sør-Aurdal herredstyre siden 1910.

Kontorsjef Johan Høngen har paa sine jagtturer sammen med skibsreder Fred Olsen optat en jagtfilm fra Ulnes-Svennes sameie som skal være meget interessant.

Kjørstadboets midler er nu delt mellem Nord-Aurdal og Thon sogn. Hvert distrikt fik ca. kr. 100,000.

Mrs. Guri Moen i Millet, Alberta, har arbeidet en vakker alterduk og sendt som gave til Lidar kapel i Østre Slidre.

Fru Sigrid E. Ellingbø, Fagerli hotel i Vang, fylgte den 23de februar 75 aar. Hun er født i Holien i Øie, men opholdt sig i 9 aar her i Amerika, hvor hun hadde 3 søskende. Saa reiste hun tilbake til Norge og blev i 1886 gift med T. H. Ellingbø som døde sidstleden 1st november. De bygget op Fagerli hotel som efterhaanden blev et kjendt og søkt sted som folk kom tilbake til aar efter aar.

Pastor Ivar Kirkeberg har søkt om det ledige embede som stiftskapelan i Trondheim.

Provst Barths begravelse, som foregik fra Vestre gravlunds kapel i Oslo var en høitidelig begivenhet og fik et sterkt valdrespræg. Forsamlingen hadde særlig et stort islet av søraurdøler baade fastboende og utflyttede og mange av provstens embedsbrøer var møtt op. Provst Barth var meget avholdt i Sør-Aurdal, hvor han var sogneprest i 44 aar, og siden han traatte av i 1923 har han bodd mestedelen av tiden i den villa som kommunen skjænket ham i nærheten av Breidablik.

Lærer Ole R. Nordtorp fra Østre Slidre fylgte 29de februar 75 aar. Han bor nu paa Gjøvik og er almindelig kjendt for sin deltagelse i religiøse og velfærdsarbeide. For sit opofrende og fortjenstfulde virke blev han i 1924 tildelt Kongens fortjenstmedalje.

Knut Ekren som i december ifjor blev ansat som lensmand i Østre Slidre blev

ikke en gammel mand. Han døde den 4de mai, snaut 50 aar gammel, og lensmandsbestillingen i Østle Slidre er atter ledig.

Major Erik Aaberg døde i Drøbak den 6te mai. Hans livsarbeide har ligget utenfor sin heimbygd, men han var eier av Aabjørstølen og der tilbragte han alle sine sommerferier og han har gjort meget for Tisleidalens materielle utvikling. Major Aaberg var født i mai 1871 og blev saaledes bare 61 aar gammel.

Eirik Wold, gaardbruker og administrerende direktør i Søndre Aurdal sparebank, fylgte 60 år torsdag den 6te mai. Han er ældste søn av stortingsmand Elling Wold og skal ligne sin far baade i væsen og opførsel.

Gaardbruker Nils Haavardsen Lome er død og blev begravet paa kirkegaarden ved Lomes kirke den 22de april. Han var i mange aar fast ringer ved Lome, og naar han styrte klokkene saa ljomet den gamle "Lomeskyrkjelaatten" utover bygden.

Lærer Andreas Kløvrud i Nordre Land fylgte 50 aar den 30te april. Han er født i Reinli og er søn av gaardbruker Arne Kløvrud og hustru Tøren, f. Jørdet.

Søndre Aurdal sparebanks akkord er bragt i orden. Bankstyret tilbød som dækning 78 procent av sit tilbodehavende, hvorav 10 procent skulde midlertidig opføres som garantifond for banken, og de øvrige 68 procent utbetales i aarlige terminer i løpet av 7 aar. Forslaget blev vedtat.

I Vestre Slidre var lensmandsbestillingen ledig for en tid, og der var 45 ansøkere om stillingen. Nu er lensmands-

Reis hurtig, billig og komfortabelt til

Direkte paa mindre end 8 dage med

Den Norske Amerikalinje

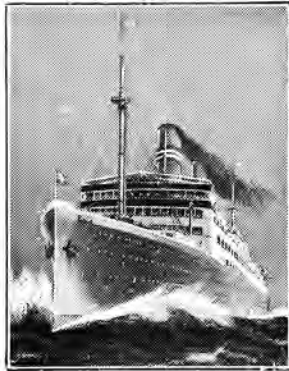
"Norsk-Amerikanernes egen Linje"

KOM HJEM UNDER DET NORSKE FLAG MED

STAVANGERFJORD

eller

BERGENSFJORD
NORGES STOLTHET

Husk at ombord paa disse skibe er der norsk besatning og mandskap, norsk lege, norsk reiseleder, norsk betjening og norsk kost.

Reis individuelt eller slut Dem til en av vore vel planlagte og personlig ledete Norgesferder helt fra Minneapolis til Norge!

LAVE BILLETPRISER

Nu er tiden inde for en reise til Norge, naar man faar over 5 kroner for dollaren.

For fuldstændige oplysninger henvend Dem til lokalagenten eller

BEN NORSKE AMERIKALINJE

Minneapolis, 129 So. 3rd St.
Chicago, 75 East Wacker Drive.

fuldmægtig Olav Melby ansat. Den nye lensmand er født i Østre Slidre i 1889.

Tellef Ashbjørnson Moland, distriktslæge i Sør-Aurdal, er efter ansøgning meldt avsked. Distriktslægen er født i 1862 og tok medicinsk embedseksamen i 1895.

Lidar kapel i Østre Slidre har faat kr. 500.00 til altertavle fra Knut O. Ekerbakke i Hayre, Montana.

Herman Lyseng, Skrautvaals ældste indvaaner, fylgte 91 aar den 6te april. Hvem av os som er utvandret fra Nord-Aurdal i særdeleshet husker ikke Herman Sælseng eller Herman i Øien som var hans navn after han kjøpte det Elle gaardsbruk i Ulnessjøen. Han fór fra gaard til gaard over alle valdresbygdene som skrædder og var somme tider saa langt nordover som til Borgund og Lærdal. Hans far og brødre var skræddere, og selv har han været skrædder siden han blev konfirmert. Herman har været en trofast og flittig arbeidsmand og arbeidet sig frem til velstandsmand. Indtil for ganske nylig har han syslet med skrædderarbeidet, men maa nu holde seg den mest av tiden.

Fru Gunhild Rustebakke, Sør-Aurdal, døde den 2den mars, 72 aar gammel. Hun blev under stor deltagelse begravet den 12te mars, og Mikkjel Fønhus la en krans paa baaren med tak og farvel fra hendes nærmeste slektninger.

Ragnhild Guttormsdatter Egge i Lome, Vestre Slidre, er død, 92 aar gammel. Hun var født paa Oldre i Vang, men blev i ung alder gift med den staute bonde Erik Nilson Egge som døde i 1920, 87 aar gammel.

Lærer og gaardbruker Ulrik Kjørstad døde den 15de mars 1932. Han var læ-

rer i Nerby kreds i Hedalen i flere aar, men kjøpte saa gaarden Kjørstad i Nord-Aurdal av sin bror og blev efter den tid lærer og gaardbruker i Vestringsbygden. Han indehadde en hel del tillidshverv og var bare 55 aar gammel da han døde.

Paasketrafiken i Valdres var iaar større end den hadde været paa 10 aar. Baade hotellene i dalen og høifjeldshotellene hadde en mængde gjester og føret var glimrende.

Kjøbmand A. O. Sofebraaten er død. Han var født i Reinli, men kjøpte N. Lundsteins handelssted som han med stor dygtighet drev frem til en av distriktets bedste forretninger.

Knud Andersen Bakken, en gammel rydningsmand fra Vang, har nedlagt vandringsstaven, henimot 80 aar gammel. Han var født den 4de sept. 1853 og hadde en bra gaard som han gjennom aarene oparbeidet paa en mønstergyldig maate.

Gamleheimen paa Pettersborg i Nord-Aurdal skal aapnes omtrent 1st juli. Der hersker nu travet virksomhet med at gjøre alt instand for mottagelsen av de gamle.

Gaardbruker Arne Flaten var en staute, sterk bedalsbonde som døde fuldstændig uventet i vaar. Han blev begravet ved Hedalens kirke den 22de mars, hvor et stort antal av slekt og venner hadde indfundet sig. Kisten bares til graven av tvilødes 6 døtre, og blandt flere andre la ordfører Arne Grøy en krans paa hans kiste fra hustru og barn.

Kjøbmand Olaf Storsveen døde paa Fagernes den 1st april. Ved begravelsen talte pastor Kjørstad og prost Hveem. Kirkesanger Thorsrud la ned en krans fra barna paa Rustebakke, lærer Storsveen en krans fra mor og søsken og forfatter Mikkjel Fønhus en krans fra ungdomslaget og avholdslaget i Hølera.

Before Buying Life Insurance

It will pay you to investigate

Our "Specials" and our new "Family Income Plan"

LUTHERAN BROTHERHOOD

(Legal Reserve Life Insurance)

"A FORTRESS OF PROTECTION"

HERMAN L. EKERN, President

1200-RR Met. Bank Bldg.

Minneapolis, Minn.

Om Fædrelandet vort Bøger som du vil like at læse

EN SOMMER I NORGE

Kristian Prestgard

“Decorah-Posten”s redaktør

At læse denne bok er som at ta en interessant Norgestur. Man følger med redaktør Kristian Prestgard paa hans reise til Norge og oplever med ham gjensynet av de gamle fjeld, de vakre dale, de blinkende fjeldvand, de blaa fjorde, de hjemlige bygder — heimbygden.

Man iagttar med Prestgard folkelivet i Norge, er med ham paa bygddefester, er med ham i samtaler med kjendte mænd.

En oplevelsesrik Norgesreise skildret paa en overmaate interessant maate.

Norgesreisen “En Sommer i Norge” utgjør to bind paa tilsammen 426 sider. Med mange billeder, særlig fotografier tat av Prestgard paa turen.

\$3.00

SLEGTEN I VAAGEFJORDEN

Wilhelm Pettersen

Dette er en “saga” fra Norges sørland i den første halvdel av forrige aarhundrede. Endel av fortællingen er ogsaa henlagt til Italien under frihetskampen. Der er meget virkelig historie indflettet i denne roman, saa den kan ogsaa betegnes som en historisk fortælling. Paa en glimrende maate skildrer forfatteren livet i en sørlandsby.

\$1.00

KVAD

Av pastor D. G. Ristad

Stemningsfulde digt i harmoni med den norsk-amerikanske mands og kvindes fineste følelser.

Der er kvad om landet vi forlot og landet vi fandt, om historien, kirken, folket.

Boken er smakfuldt utstyrt. Prisen er kun \$1.00

MED LEIF ERIKSON PAA VINLANDSREISE

L. Lillehej

Et stykke av det gamle Norges historie i fortællingsform. Romanen er henlagt til vikingetiden, og Leif Eriksons Vinlandsferd utgjør endel av romanen.

Boken er blit høit anbefalt av de norske blade i Amerika til det norsk-amerikanske publikum som en ypperlig historisk roman.

\$1.00

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425 South Fourth Street

Minneapolis, Minn.

*printing plate makers
for the SAMBAND*

**Babcock Engraving
Company**

416 8th Ave. So.